

Afbeelding 1: Qassem Soleimani

IRAN: IDEOLOGISCH OF PRAGMATISCH?

ABSTRACT

Deze thesis bestudeert de doelstellingen van het buitenlandbeleid van Iran vanaf 2003 in Irak en Syrië. Na de Islamitische Revolutie van 1979 is er een discours ontstaan dat Iran haar buitenlandbeleid ideologisch inflexibel zou zijn. Het Sjiitisch expansionisme zou centraal staan. Maar is dit buitenlandbeleid wel zo ideologisch geladen? Dit onderzoek toetst de implementatie van Iran haar buitenlandbeleid door Generaal Qassem Soleimani aan de realistische theorie binnen het vakgebied van de Internationale Betrekkingen. Uit dit onderzoek blijkt dat Iran haar doelstellingen vaker terug te leiden zijn naar principes uit de realistische theorie. Iran implementeert op basis van pragmatische en strategische factoren beleid en schuwt het niet om haar ideologische Sjiitische principes hiervoor aan de kant te schuiven.

Belhaji, A. (Amin)

BA-Eindwerkstuk
Studentnummer: 5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Scriptiebegeleider: Dr. Gerits

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

Inhoudsopgave

Historiografie	2
Probleemstelling.....	3
Theoretisch kader binnen de Internationale Betrekkingen	3
Realisme	3
Methode	4
Hoofdstuk 1: Irans politieke doctrine vanaf 1979 tot 2003	6
Hoofdstuk 2: De Amerikaanse inval van Irak: 2003 tot en met 2011	9
Hoofdstuk 3: De Arabische Lente en de desintegratie van Syrië: 2011-2013	11
Hoofdstuk 4: De strijd tegen IS: 2014 en verder	12
Conclusie	14
Bibliografie	15

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

Iran: Ideologisch of pragmatisch?

Op 3 januari 2020 werd Qassem Soleimani in Bagdad door een Amerikaanse droneaanval om het leven gebracht. Qassem Soleimani was een Generaal van de Iraanse Revolutionaire Garde (IRG). Hij gaf leiding aan de Quds Strijdkracht, een veiligheidsdienst die handelt onder de paraplu van de IRG. Met deze droneaanval was volgens de Amerikaanse president Trump de belangrijkste terrorist van de wereld uitgeschakeld.¹ Trump zegt in dezelfde speech over de uitschakeling van Soleimani:

“Soleimani was plotting imminent and sinister attacks on American diplomats and military personnel, but we caught him in the act and terminated him ... We do not seek regime change. However, the Iranian regime’s aggression in the region, including the use of proxy fighters to destabilize its neighbors, must end, and it must end now.”²

Soleimani werd duidelijk gezien als een van de belangrijkste breinen achter de Iraanse agressie tegen Amerika en in het Midden-Oosten.

Wat waren de doelstellingen van Iran haar buitenlandbeleid vanaf 2003 in Irak en Syrië?

Historiografie

Sinds het ontstaan van het huidige Iran in 1979 na de Islamitische Revolutie heeft zij altijd moeizame relatie onderhouden met andere natiestaten, zowel op regionaal als geopolitiek niveau. Een deel hiervan valt toe te schrijven aan haar dogmatische Sjiitische retoriek. Hierbij stond de expansie van het Sjiïsme over de wereld centraal. Dit riep bij veel Soennitische buurlanden vijandigheid op. Als gevolg van deze retoriek steunde Iran veel regionale revolutionaire organisaties. Dit zorgde ervoor dat Iran werd neergezet als inflexibel regime waarmee niet te onderhandelen viel.³ Dergelijke uitspraken passen in het Amerikaanse discours over de buitenlandse politiek van de Iraanse staat. Robert W. Hefner wijst er in zijn gezaghebbende studie uit 2010 op dat in veel onderzoek naar conflicten in het moderne Midden-Oosten de oorzaak wordt gevonden bij het Sjiïsme.⁴ Het eerste voorbeeld hiervan is de aanval van Irak op Iran in 1980. De grootste drijfveer voor Irak was de Iraanse inmenging in de Irakese politiek door de Sjiitische oppositie te steunen. Ten tweede kan de Iraanse invloed in Libanon in 1982 worden uitgelicht. Bij het oprichten van Hezbollah, een Libanese politieke partij en een Sjiitische paramilitaire organisatie, heeft Iran de troepen in eigen land laten trainen door de Iraanse Revolutionaire Garde (IRG).⁵ Het is opvallend dat in veel van het onderzoek de nadruk wordt gelegd op het Sjiïsme als ideologische motor en drijfveer voor Iran haar

---

¹ <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-killing-qasem-soleimani/>, geraadpleegd op 01-12-2020.

² <https://www.whitehouse.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-killing-qasem-soleimani/>, geraadpleegd op 01-12-2020.

³ Robert W. Hefner, *The New Cambridge History of Islam*, (Cambridge 2010) 444- 445.

⁴ Hefner, *The New Cambridge History of Islam*, 444-445.

⁵ Anthony H. Cordesman, Iran's Support of the Hezbollah, in: *Center for Strategic and International Studies*, 2 (2006), 1-10.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

buitenlandbeleid. Maar is dit buitenlandbeleid wel zo ideologisch geladen?

Barbara Ann Rieffer-Flanagan schrijft in haar artikel *Islamic Realpolitik: Two-level Iranian Foreign Policy* dat de basis van Iran haar buitenlandbeleid ligt in het realisme, een theorie binnen het vakgebied van de Internationale Betrekkingen. De theorie van het klassiek realisme legt de nadruk op de macht van de natiestaat, het overleven van de natiestaat en anarchie in het internationale politieke systeem. Zij beargumenteert dat de dogmatische Sjiiitische retoriek van Iran bedoeld is om haar binnenlandse legitimiteit te bekrachtigen.⁶ Beslissingen met betrekking tot het buitenlandbeleid worden genomen op basis van realistische principes. Een goed voorbeeld hiervan is de samenwerking van Iran met Rusland in de strijd tegen de Islamitische Staat (IS). In juli 2015 bezocht Soleimani Moskou om een coalitie tussen Iran, Irak, Syrië en Rusland tegen IS te smeden.⁷ Deze coalitie staat nu bekend als de RSII-coalitie. Met de twee hoofdkwartieren in Damascus en Baghdad zocht deze coalitie naar inlichtingen over de andere actoren die in gevecht waren met IS. Iran behield nauwe banden met de Russen.⁸ Iran was ervan op de hoogte dat Rusland haar Tsjetsjeense moslimminderheid onderdrukte, maar door realistische factoren koos zij er toch voor om met de Russen samen te werken.⁹

Probleemstelling

Deze thesis zal ingaan op het buitenlandbeleid van Iran in Irak en Syrië. Is dit ideologisch of pragmatisch van aard? En vanuit welk theoretisch perspectief kan dit beleid verklaard worden? Dit zijn onderliggende vragen die in de conclusie aan bod zullen komen. De onderzoeksvraag van deze thesis is; *Wat waren de doelstellingen van Iran haar buitenlandbeleid vanaf 2003 in Irak en Syrië?* In het eerste hoofdstuk zal een contextueel kader worden geschetst van Iran haar buitenlandbeleid na de Islamitische Revolutie in 1979 tot 2003. De vraag die hier beantwoord zal worden is; *Hoe kan de politieke doctrine van Iran tussen 1979 en 2003 worden getypeerd?* De periodisering van de deelvragen is op basis van de volgende gebeurtenissen; Ten eerste Irak haar bezetting door de Verenigde Staten van 2003 tot en met 2011, ten tweede de Arabische Lente en de desintegratie van Syrië van 2011 tot en met 2013 en ten derde het bestrijden van Islamitische Staat in Iraq en Syrië vanaf 2014 tot en met het heden. De deelvragen zijn; *Wat waren de doelstellingen van Iran haar buitenlandbeleid in Irak vanaf 2003? Wat waren de doelstellingen van Iran haar buitenlandbeleid in Syrië vanaf 2011 tot en met 2013? Wat waren doelstellingen van Iran haar buitenlandbeleid tegenover IS vanaf 2014 in Irak en Syrië?* Voorbeelden van hoe Iran heeft gehandeld binnen deze buitenlandse situaties zullen binnen dit onderzoek centraal staan in het verklaren welke doelstellingen Iran had binnen Irak en Syrië.

Theoretisch kader binnen de Internationale Betrekkingen

Realisme

In het realisme wordt verondersteld dat macht de drijfveer is achter internationale politiek. Grote mogendheden, de belangrijkste actoren volgens het realisme, letten goed op hoeveel economische

---

⁶ Barbara Ann Rieffer-Flanagan, ISLAMIC REALPOLITIK: TWO-LEVEL IRANIAN FOREIGN POLICY, in: *International Journal on World Peace*, 26 (2009) 4, 7-35.

⁷ Laila Bassam and Tom Perry, 'How Iranian general plotted out Syrian assault in Moscow', *Reuters*, 6 oktober 2015.

⁸ Imran Khan, 'Iraq, Russia, Iran and Syria coordinate against ISIL', *Al Jazeera*, 25 september 2015.

⁹ Emad Khalili, 'The foreign policy of Islamic Republic of Iran: Ideology and Pragmatism in Iran', in: *International Academic Journal of Social Sciences*, 1 (2014) 1, 28-34, aldaar 28-34.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

en militaire macht zij hebben tegen over elkaar. Macht is dan ook altijd relatief. Het is dan ook niet alleen belangrijk op absoluut veel macht te hebben, maar er ook voor te zorgen dat geen enkele andere staat de balans van macht verstoord. Voor realisten is internationale politiek gelijk aan machtspolitiek. Er zijn daarentegen ook verschillen onder de realisten. Het meest in het oog springende verschil is het antwoord op de vraag: Waarom willen staten macht?

Voor een klassiek realist zoals Hans Morgenthau, is het antwoord de menselijke aard. Iedereen is geboren met een drang naar macht die genetisch is ingebouwd. Dit betekent automatisch dat grote mogendheden worden geleid door individuen die zoveel mogelijk macht nastreven. Niets kan gedaan worden om deze genetische hunkering naar macht tegen te gaan.¹⁰

Voor een structurele realist, soms neorealisten genoemd, heeft de menselijke aard niets te maken met waarom staten macht willen. Integendeel, het is de structuur van het internationale systeem dat staten dwingt om hun macht uit te bouwen. Het is een systeem waarin er geen hogere autoriteit is die machtige staten ervan weerhoudt om minder machtige staten aan te vallen. Dus het is logisch dat staten constant naar macht streven om zichzelf te beschermen tegen zo'n aanval. In essentie zijn staten gevangen in een systeem waar zij constant de competitie voor macht moeten aangaan om te overleven. Structurele realisten negeren verschillen in cultuur en regimetype tussen staten, hoofdzakelijk omdat het internationale systeem waarbinnen deze staten acteren een omgeving heeft gecreëerd waarin deze randzaken niet uitmaken. Of een staat nou democratisch of autocratisch is maakt relatief weinig uit, omdat dat dit niet beïnvloed hoe een staat zich tegenover een andere staat gedraagt. Het maakt tevens niet uit wie er de baas is over het buitenlandbeleid. Structurele realisten behandelen staten als of zij witte vellen zijn, allemaal gelijk, behalve dat sommige meer of minder macht hebben.¹¹ Een klassiek realist ziet macht dus als doel op zich vanuit de genetische menselijke aard en een structureel realist ziet macht als middel voor het overleven van een staat. Er is nog onderscheid te maken binnen de structureel realisten, maar dit onderscheid is verder niet relevant voor de onderzoeksvraag.

Dit onderzoek zal pogen de doelstellingen van het buitenlandbeleid van Iran in Irak en Syrië vanaf 2003 uit een te zetten en deze doelstellingen te spiegelen aan het realisme. Kan er gesteld worden dat Iran op basis van realistische principes beleid implementeert in Irak en Syrië na 2003?

Methodologie

Ten eerste zal er gebruik worden gemaakt van 700 pagina's gelekte overheidsdocumenten uit Iran. Deze worden geraadpleegd via de *Iran Cables*, gepubliceerd door *The Intercept*. Dit zijn gelekte documenten van een ambtenaar van het Ministerie van Inlichtingen en Veiligheid die gaan over het handelen van Iran in Irak en het bestrijden van IS in Irak en Syrië. *The Intercept* heeft deze overheidsdocumenten gebruikt voor het schrijven van zeven onderzoeksartikelen. Deze artikelen geven een goed beeld van de implementatie van beleid van Iran in Irak en Syrië. Ten tweede zal er gebruik worden gemaakt van rapporten van Westerse denktanks zoals het *International Institute for Strategic Studies* uit Londen¹² en het *Institute for the Study of War* uit Washington¹³. Bij de informatie

---

¹⁰ Mearsheimer, 'Structural Realism', in: Tim Dunne, Milja Kurki, and Steve Smith, (red.), *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, (Oxford 2010), 77-94.

¹¹ Mearsheimer, Structural realism, 77-94.

¹² International Institute for Strategic Studies, 'Chapter One: Tehran's strategic intent', in: *Iran's Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019).

¹³ Institute for the Study of War, 'Interview and Moderated Q&A with General David Petraeus', *Institute for the Study of War Washington*, D.C. (22 januari 2019) 1-66, aldaar 41.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

die hieruit wordt verkregen zal extra kritisch worden gekeken, aangezien deze denktanks informatie naar buiten brengen met het oog op *agendasetting* en beleid. Ten derde zal er gebruik worden gemaakt van secundaire literatuur en zal dit onderzoek pogen het theoretisch kader en het wetenschappelijke debat hiermee uit een te zetten.

De hoofdstuk indeling is als volgt; In het eerste hoofdstuk zal Iran haar politieke doctrine vanaf de Islamitische Revolutie in 1979 tot en met 2002 uit een gezet worden. Dit hoofdstuk dient als contextueel kader voor de hoofdvraag en deelvragen. Ten eerste zal worden ingegaan op het beleid van Ayatollah Khomeini tussen 1979 en 1989. Ten tweede op het presidentschap van Ayatollah Ali Akbar Hashemi-Rafsanjani tussen 1989 en 1997. En ten derde het presidentschap van Muhammad Khatami tussen 1997 en 2005. Om een goede afspiegeling te geven van de Iraanse doctrine is ervoor gekozen om de eerste Ayatollah van Iran, Khomeini en de tweede en derde president van Iran, Hashemi-Rafsanjani en Khatami te bestuderen.

In het tweede hoofdstuk zal Iran haar handelen in het door de Verenigde Staten bezette Irak tussen 2003 en 2011 bestudeerd worden. Hier zullen verscheidene voorbeelden worden bestudeerd en er zal gepoogd worden de onderliggende doelstellingen van Iran haar buitenlandbeleid aan het licht te brengen. Dit gebeurt aan de hand van de carrière van Qassem Soleimani. Zoals eerder benoemd is zijn carrière inherent verbonden met de implementatie van Iran haar buitenlandbeleid in Irak. Generaal Petraeus was de leider van de legeroperatie van de V.S. in Irak. Hij was zich bewust van de Iraanse invloed in Irak. Hij rapporteerde in 2007 het volgende aan het Congres:

“None of us earlier this year appreciated the extent of Iranian involvement in Iraq, something about which we and Iraq’s leaders all now have greater concern”.¹⁴

Soleimani reageerde gedurfd op Petraeus:

‘I, Qassem Soleimani, control the policy for Iran with respect to Iraq, Lebanon, Gaza, and Afghanistan. And indeed, the ambassador in Baghdad is a Quds Force member. The individual who's going to replace him is a Quds Force member.’¹⁵

De ambassadeur van Iran in Baghdad in 2007 rapporteerde direct aan Qassem Soleimani, om de invloed van Soleimani weer te geven in dit beleid.

In het derde hoofdstuk zal de rol van Iran in de Syrische Burgeroorlog uit een worden gezet. De periodisering hiervan is tussen 2011 en 2013. Ook hier zal dit onderzoek pogen de doelstellingen van Iran haar beleid door voorbeelden aan het licht te brengen. De rode draad door deze analyse zal net als in hoofdstuk twee de carrière van Qassem Soleimani zijn. Soleimani zijn carrière is hier geschikt voor omdat hij zelf de troepen van Bashar al-Assad, president van Syrië, heeft aangevoerd in het gevecht om de Syrische plaats Al-Qusayr en de oppositie zelfs zo ver durfde te gaan om te stellen dat Soleimani tijdens de Syrische Burgeroorlog meer macht in Syrië had dan Assad zelf.¹⁶

In het vierde hoofdstuk zal het beleid van Iran in de strijd tegen IS uit een worden gezet. De paramilitaire organisaties en vrijwilligers die zich hiervoor inzetten werden gesteund door Iran. Qassem Soleimani speelde ook hier een prominente rol in de coördinatie van deze organisaties en

---

¹⁴ David H. Petraeus, ‘Report to Congress on the Situation in Iraq’, door: General David H. Petraeus, Commander, Multi-National Force-Iraq (September 10-11, 2007) 1-13, aldaar 7.

¹⁵ Institute for the Study of War, ‘Interview and Moderated Q&A with General David Petraeus’, 1-66, aldaar 41.

¹⁶ International Institute for Strategic Studies, ‘Chapter Three: Syria’, in: Iran’s Networks of Influence in the Middle East (International Institute for Strategic Studies, November 2019) 85-120.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

vrijwilligers.¹⁷

Ten slotte zal in de conclusie de hoofdvraag worden beantwoord met hulp van de beantwoorde deelvragen. De onderliggende factoren van Iran haar doelstellingen binnen het buitenlandbeleid en wat deze vormt binnen Iran.

Hoofdstuk 1: Irans politieke doctrine vanaf 1979 tot 2003

Khomeini propageerde vanaf 1979 het idee dat de Umma (moslimgemeenschap) boven het seculieren nationale belang kwam te staan. Het nationalisme werd verworpen en het internationale systeem van natiestaten werd gezien als een product van de zwakke menselijke geest. Hij wilde een islamitische wereld wereldorde, omdat dit het beste zou zijn voor de mensheid. In zijn woorden:

‘Islam is not peculiar to a country, to several countries, a group, or even the Muslims. Islam has come for humanity... Islam wishes to bring all of humanity under the umbrella of its justice.’¹⁸

Khomeini wilde Iraanse traditie en beleid universeel maken. Dit universele ideaal komt terug in Iran haar buitenlandbeleid tegenover de Sovjet-Unie aan de ene kant en de Arabische Golfstaten aan de andere kant. In zijn brief van 1 januari, 1989 geadresseerd aan Mikhail Gorbachev hekelde hij de ideologische leegte van zowel het Oosten en het Westen. Hij propageerde dat alleen islamitische waarden hen welvaart en redding kon brengen. Voor de Arabische Golfstaten wilde Khomeini soortgelijke regering als die van Iran. Hij wilde dat zij hen onderdanige relaties met de hegemoniale machten zoals de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie afkapte en zich onder de beveiliging van Iran stelde. Khomeini zijn doctrine voor het buitenlandbeleid van Iran valt samen te vatten met “Niet het Oosten, niet het Westen, maar de Islamitische Republiek”. Khomeini wilde de Islamitische Revolutie van 1979 over de Iraanse grens exporteren en een islamitische wereldorde creëren.¹⁹ Deze acties van Iran en het wereldbeeld van haar leider reflecteerde voor veel Iran experts een dominantie van ideologie en het verwaarlozen van het nationale belang binnen Irans buitenlandbeleid. De Iraanse regering huisvestte verschillende buitenlandse revolutionaire organisaties in Tehran en werd verdacht van het ondermijnen van de soevereiniteit van verscheidene buurlanden en het steunen van terroristen in de Arabische Golfstaten.

Ondanks deze acties van Iran en het wereldbeeld van Khomeini hebben beleidsmakers van Irans buitenlandbeleid zelden het nationale pragmatische belang van de Iraanse staat uit het oog

---

¹⁷ International Institute for Strategic Studies, ‘Chapter Four: Irak’, in; *Iran’s Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019) 121-158.

¹⁸ R.K. Ramazani, *Ideology and Pragmatism in Iran’s Foreign Policy*, in: *Middle East Journal* 58 (2004) 4, 549-559.

¹⁹ R.K. Ramazani, ‘Ideology and Pragmatism’, 549-559.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

verloren. De balans tussen ideologie en pragmatische belangen in het Iraanse buitenlandbeleid houden Iraanse wetenschappers en beleidsbepalers al decennia in hun greep. Ayatollah Ali Akbar Hashemi-Rafsanjani, voormalig president van Iran tussen 1989 en 1997 en tot zijn dood in 2017 voorzitter van de *Expediency Discernment Council*, stelde in een interview in 2003 dat de waarde die werd gehecht aan ideologie en nationale pragmatische belangen in het buitenlandbeleid van Iran afhing van de casus die dan behandeld werd.²⁰

Een goed voorbeeld om de dominantie van pragmatische factoren binnen Iran haar buitenlandbeleid te duiden onder Khomeini zijn bewind is de geheime aanschaf van wapens van de Verenigde Staten, "De Grote Duivel" en Israël, "De Kleine Duivel".²¹ Ook wel de Iran-contra affaire genoemd. Na de Iraanse gijzelingscrisis van 1979 wilde veel Westerse staten geen wapens verhandelen aan Iran. Iran had deze wapens hard nodig in de oorlog tegen Irak, zonder deze wapens kwam het voortbestaan van de Iraanse staat in gevaar. De Verenigde Staten kozen ervoor om toch handel te drijven met Iran, met als tussenpersoon Israël, in ruil voor Iraanse druk op Sjiitische Libanese groepen die mensen uit Westen gegijzeld hadden. Zes ladingen met wapens werden naar Iran verscheept en na elke lading werden er weer verschillende gijzelingen vrijgelaten. Dit demonstreert dat op moment dat het voortbestaan van de staat in gevaar is, dat Iran haar islamitische religieuze waarde aan de kant schuift om zaken te doen met ideologische tegenstanders. Dit handelen van Iran kan dus verklaard worden vanuit het realisme.²²

Een andere vraag met betrekking tot het ideologie versus pragmatisme debat is; Besloot Iran op 13 juli 1982 om de Irak-Iranoorlog, die van 22 september 1980 tot 20 augustus 1988 heeft geduurd, naar Irakees grondgebied te verplaatsen om de Islamitische Revolutie te exporteren of om haar eigen nationale veiligheidsbelang te verdedigen? Deze controversiële vraag bestaat omdat op die datum het grootste gedeelte van het Iraanse grondgebied wat door Irak bezet was, al bevrijd was. Hashemi-Rafsanjani stelde dat Khomeini: "decreed that our forces should not enter [Iraqi] populated regions and the armed forces of Iran carried out the decree."²³

Als vervolg op dit statement van Hashemi-Rafsanjani stelde R.K. Ramazani, Emeritus-Hoogleraar aan de Universiteit van Virginia, aan een beleidsbepaler uit Iran dezelfde vraag. Hij citeerde Khomeini zijn statement "we exported our revolution to the world through the war"²⁴, hij probeerde te insinueren dat Iran haar prolongatie van de oorlog naar Irakees grondgebied gemotiveerd was door ideologische drijfveren. De beleidsbepaler suggereerde het tegenovergestelde, namelijk dat het Iraanse militaire handelen op Irakees grondgebied hoofdzakelijk toe te schrijven was aan Iran haar nationale veiligheidsagenda. Hij stelde dat een dergelijke uitspraak zoals die eerder geciteerd werd in deze alinea niets meer dan opscheppen is.²⁵

Muhammad Khatami, president van Iran tussen 1997 en 2005, probeerde een democratische dimensie toe te voegen aan Irans buitenlandbeleid. In zijn presidentiele campagne voor 1997 legde hij de nadruk op sociale en economische hervormingen. Als gevolg hiervan realiseerde de meeste

---

²⁰ Ibidem, 549-559.

²¹ Ibidem, 549-559.

²² Barbara Ann Rieffer-Flanagan, ISLAMIC REALPOLITIK, 7-35.

²³ R.K. Ramazani, Ideology and Pragmatism, 556.

²⁴ Ibidem, 556-557.

²⁵ Ibidem, 549-559.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

politicalen niet hoe belangrijk zijn hervorming voor het buitenlandbeleid waren. Khatami was een sterke voorstander voor een sociale samenleving, de regels van de wet, vrijheid van meningsuiting en andere voorwaarden van democratie. Dit werd opgevolgd met een immense vraag vanuit het Iraanse volk voor het re-integreren van Iran haar samenleving in het moderne internationale systeem. In andere woorden leek Khatami te stellen dat een democratische samenleving in een land en vrede met het buitenland twee zijden waren van dezelfde munt.²⁶

Het kwam als een verrassing voor veel politicalen dat Khatami zijn eerste grote statement met betrekking tot buitenlandbeleid geadresseerd was aan het Amerikaanse volk. Hij trok parallellen tussen de Amerikaanse en Iraanse revolutie door de nadruk te leggen op de verenigbaarheid van religie en vrijheid. Het antagonisme tussen Washington en Teheran zorgden ervoor dat dit een heel bijzonder moment in de geschiedenis van de relatie tussen de V.S. en Iran was. De V.S.-Iran relatie was op dat moment al bijna een kwart eeuw bekoeld geweest, nadat President Jimmy Carter tijdens de gijzeling crisis van 1979 de banden met Iran volledig had af had gekapt.

Ondanks dit antagonisme was tijdens het presidentschap van Khatami in Iran en Bill Clinton in de V.S. de hoop op verzoening groot. Clinton verraste zijn eigen ambtenaren in april 1999 toen hij stelde dat:

"Iran has been the subject of quite a lot of abuse from various Western nations, it's quite important to tell people 'look, others have a right to be angry at something my country or my culture or others that are generally allied with us today did to you 50 or 60 or 100 or 150 years ago.'"²⁷

Het was nog meer hoop biedend toen Staatssecretaris Madeleine K. Albright op 17 maart 2000 de Amerikaanse rol in het omvergooien van de populaire regering van Musaddiq in Iran in 1953 toegaf. Daarnaast bood zij haar excuses aan voor de Verenigde Staten haar keuze om Irak te steunen in de Irak-Iranoorlog. De positieve impact van deze verzoeningspogingen van Albright werd dramatisch genivelleerd door het handelen van de regering Bush.

Alhoewel Khatami zijn verzoeningspogingen met V.S. tevergeefs waren, heeft zijn nationale veiligheidsagenda wel voor een verbetering van de relatie met Saoedi-Arabië geleid. De verzoening tussen Iran en Saoedi-Arabië heeft ook meegeholpen de relatie tussen Iran en de Verenigde Arabische Emiraten te verbeteren. Tevens werden buiten de Arabische Golfstaten de relaties beter met landen in de regio. Met Libanon en Jordanië werden zowel economische als politieke verdragen afgesloten.

Wellicht het meest belangrijke resultaat van Khatami zijn verzoeningspolitiek gericht op Iran haar nationale veiligheidsagenda was het verbeteren van Iran haar relatie met de Europese Unie. Een groot struikelblok voor de Iraans-Europese relatie was de kwestie rondom Khomeini zijn levensbedreigende fatwa tegen Salman Rushdie. Rushdie bracht in 1988 *The Satanic Verses* uit waarin hij de Koran met Bollywood vervlocht. Khomeini als religieus leider van Iran en de Sjiitische moslimgemeenschap verklaarde Salman Rushdie in een fatwa vogelvrij en verzocht moslims hem te vermoorden. Als reactie hierop bood Groot-Brittannië Rushdie asiel en bescherming. Khatami nam

---

²⁶ R.K. Ramazani, *The Shifting Premise of Iran's Foreign Policy: Towards a Democratic Peace?*, in: *The Middle East Journal*, 52 (1998) 2. 177-187.

²⁷ R.K. Ramazani, *Ideology and Pragmatism*, 557.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

een gedurfde stap door in een persconferentie op 22 september 1998 te stellen dat de fatwa van Ayatollah Khomeini zijn opvatting was als een islamitisch jurist en daaraan toevoegde; "We should consider the Salman Rushi issue as completely finished".²⁸ Twee dagen later vertelde de Minister van Buitenlandse Zaken Kamal Khazari de Britse ambassadeur Robin Cook:

"The government of the Islamic Republic of Iran has no intention, nor is it going to take any action whatsoever to threaten the life of the author of The Satanic Verses or anybody associated with his work, nor will it encourage or assist anybody to do So."²⁹

Om de relatie met Europa te verbeteren was de president van Iran bereid om een uitspraak van de overleden Ayatollah Khomeini af te doen als zijn opvatting en niet die van de staat Iran. De groeiende invloed van pragmatische nationale belangen in Irans buitenlandbeleid tegenover afnemende ideologische drijfveren kan niet duidelijker worden uit een gezet.

President Khatami probeerde toen Bush aan de macht kwam in de Verenigde Staten de nadruk te leggen op dat hij nationale veiligheidsagenda belangrijker vond dan ideologie. Iran veroordeelde de aanvallen op de Twin Towers en het Pentagon op 11 september 2001, sloot een alliantie met de Verenigde Staten onder Bush om het regime van de Taliban omver te gooien, hielp met het oprichten van de Hamid Karzai interim-regering en besteedde meer dan 500 miljoen dollar aan het opbouwen van Afghanistan. Bush reageerde op deze verzoeningspoging door Iran te betrekken in zijn moralistische "Axis of evil" speech, dreigde indirect met een inval in Iran omdat zij wellicht massavernietigingswapens met terroristen zouden delen en probeerde het Iraanse volk op te zetten tegen de pro-hervormingsregering van Khatami om verdeeldheid te zaaien in Iran. Deze acties komen overeen met het handelen van de Verenigde Staten in de buurstaten van Iran onder de regering Bush, met militaire aanwezigheid in Afghanistan en Irak.³⁰

Tot slot, realistische basisprincipes waren in de tijd voor 2003 ook al dominant in de doelstellingen van Iran haar buitenlandbeleid. Alhoewel Khomeini vaak de schijn ophield dat ideologie boven pragmatisme ging, viel binnen de Iran-contra affaire te zien dat als het voortbestaan van de staat Iran in gevaar kwam dat de islamitische principes plaats moesten maken voor het realisme binnen de internationale betrekkingen. Hashemi-Rafsjani gaf in een interview in 2003 toe dat pragmatische factoren de overhand kregen op moment dat de context dat toe liet. En Khatami zette als pionier de nationale veiligheidsagenda boven het Sjiisme.

Hoofdstuk 2: De Amerikaanse inval van Irak: 2003 tot en met 2011

In maart 2003 leidde de Verenigde Staten de invasie van Irak en zette Saddam Hoessein af als president van het land. Dit afzetten van de man die de Irak-Iranoorlog in 1980 startte opende een nieuw hoofdstuk in mogelijkheden voor Iran haar regionale machtspositie. In plaats van tussen twee agressieve regeringen, Saddam zijn Irak en de fundamentele Taliban in Afghanistan, bevond Iran zich nu tussen twee Amerikaanse oorlogen. Door de het anti-Iran discours wat president Bush met zijn eerdergenoemde 'Axis of evil' speech had gecreëerd, voelde Iran zich genoodzaakt om macht uit te oefenen in de bezette Irakese gebieden om de V.S. het hoofd te bieden. Qassem Soleimani zijn

---

²⁸ Ibidem, 557-558.

²⁹ Ibidem, 558.

³⁰ Barbara Ann Rieffer-Flanagan, ISLAMIC REALPOLITIK, 7-35.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

proxyoorlog model, wat hij voor het eerst gebruikte de jaren '90 in Afghanistan, was hier het perfecte middel voor. Iran leek in Irak zowel geleid te worden door pragmatische als ideologische factoren, het kon Amerika het hoofd bieden en haar invloedssfeer vergroten door de Irakese Sjiitische milities te steunen.³¹

Na de invasie van Irak beperkte Iran haar inmenging niet alleen tot het ondersteunen van paramilitaire Sjiitische organisaties, maar ook het bouwen van politieke invloed. Iran wachtte af tot democratie binnen Irak was geïmplementeerd om gebruik te maken van de Sjiitische meerderheid in het land die een verwachte natuurlijke band zouden hebben met Iran.³² Soleimani was het hoofd van Iraanse politieke onderhandelingen met Irak vanaf 2006, net na de eerste Irakese verkiezingen.³³ Naast het vergaren van invloed via het 'legitieme' politieke proces, probeerde Iran ook vervalste stembiljetten Irak in te smokkelen om de uitslag van de verkiezing te beïnvloeden in het voordeel van hun veiligheidsagenda.³⁴

In april 2019 stelde de *special representative* van de V.S. voor Iran, Brian Hook, dat de dood van 608 Amerikanen in Irak tussen 2003 en 2011 direct konden toe worden geschreven aan Iran. Hij baseerde zijn stelling op basis van vrijgegeven Pentagon rapporten.³⁵ Dit zou 17% van het totale Amerikaanse dodental in de invasie en bezetting van Irak. De Quds Strijdmacht was in deze tijd afhankelijk van de Sjiitische proxy paramilitaire groepen in Irak; De Badr Strijdmacht, Dawa en het Mahdi leger. Deze proxies werden bewapend en daarna ingezet in de oorlog tegen de coalitie geleid door de V.S. en de Irakese regeringstroepen.³⁶ Paramilitaire werden getraind in Iranese trainingskampen, soms door ervaren Hezbollah soldaten.³⁷

Iran confronteerde de V.S. haar aanwezigheid in Irak, maar behield zoals wetenschappers dat noemen haar *plausible deniability*. In het tegenwerken van de V.S. in Irak heeft Iran zichzelf meer pragmatisch opgesteld dan het Amerikaanse ideologische discours zou kunnen verklaren, door het steunen van Koerdische en zelfs Soennitische Jihadistische organisaties wanneer een overlap was in strategische doeleinden. Een voorbeeld hiervan werd beschreven in *The New York Sun*, zij schreven dat de IRG steun bood aan Al-Qaida en Ansar al-Sunna in een poging om de invloed in Afghanistan, Irak en Syrië te vergroten.³⁸ Steun aan Koerdische paramilitairen komt aan het licht in 2007 wanneer er vijf Quds Strijdmacht werknemers opgepakt worden in Erbil, een Soennitisch-Koerdisch gedeelte van Irak.³⁹

Wanneer Sjiitische paramilitaire organisaties in de regio van Basra, wat dicht bij de Iraanse grens is, besloot Iran om president Maliki steun te bieden. Maliki stond erom bekend om geen fan te zijn Iran haar regime. Iran assisteerde in maart 2008 de operatie om rust weder te laten keren in Basra, de regio werd geteisterd door de Sjiitische Mahdi Leger paramilitie. Ze hielpen in het

---

³¹ International Institute for Strategic Studies, 'Chapter Four: Irak', in; *Iran's Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019) 121-158.

³² Joseph Felter and Brian Fishman, 'Occasional Paper Series: Iranian Strategy in Iraq Politics and "Other Means"', Combating Terrorism Center at West Point (October 13, 2008) 1-90, aldaar 6.

³³ Leila Fadel, 'Iranian general played key role in Iraq cease-fire', *McClatchy Newspapers*, 30 maart 2008.

³⁴ Dexter Filkins, 'The Struggle for Iraq: the elections. Police Seize Forged Ballots Headed to Iraq From Iran', *The New York Times* (14 December 2005).

³⁵ Office of the Spokesperson, 'Department Press Briefing' U.S. Department of State (2 april 2019).

³⁶ Ben Smith, 'The Quds Force of the Iranian revolutionary guard', in: *International Affairs and Defence Section* (2007) 1-9, aldaar 3.

³⁷ Felter and Fishman, 'Iranian Strategy in Iraq Politics and "Other Means"', 62.

³⁸ Eli Lake, 'Iran's Secret Plan for Mayhem', *The Sun New York*, 3 januari 2007.

³⁹ Smith, 'The Quds force of the Iranian revolutionary guard'.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

onderhandelen met de paramilitairen en kwamen tot het compromis dat de leider, Muqtada Sadr, naar de Iraanse stad Qum zou worden gedeporteerd om hem van het Irakese politieke speelveld te verwijderen.⁴⁰

Het afzetten van Saddam Hoessein startte een nieuw hoofdstuk in mogelijkheden voor Iran om haar regionale machtspositie te vergroten. Iran haar doelstelling was om te voorkomen dat er een nieuw vijandig Irakees regime zou ontstaan, zoals dat van Saddam Hoessein. En het Amerikaanse beleid in het Midden-Oosten tegen te werken. Dit probeerde zij te bereiken door de Irakese Sjiitische milities te steunen en invloed uit te oefenen op Sjiitische politieke groeperingen in- en buiten de Iraakse regering. Ook zocht Iran in deze strijd tegen de VS in Irak de samenwerking met de Soennitische Jihadistische organisaties, wanneer een overlap was in strategische doeleinden. Dit illustreert dat Iran haar ideologische principes aan de kant schuift, namelijk het exporteren van het Sjiisme, als strategische doeleinden kunnen worden behaald. Dit komt overeen met de studie van Barbara Ann Rieffer-Flanagan. Ook in de jaren na de het terugtrekken van de V.S. uit Irak in 2011 kunnen er voorbeelden worden gevonden van het realistische pragmatische buitenlandbeleid waarin Iran bezig is geweest met het uitbouwen van haar macht als belangrijkste politieke doel.

Hoofdstuk 3: De Arabische Lente en de desintegratie van Syrië: 2011-2013

In 2011 trokken de Verenigde Staten onder Obama zich terug uit Irak. Grote delen van het land waren politiek instabiel en onveilig. De Irakese staat en infrastructuur van voor de invasie lagen in puin. Iran wilde dit machtsvacuüm achter gelaten door de V.S. graag in haar voordeel gebruiken. De Iraniërs wilde een nieuwe machtsstructuur creëren in Irak, een machtsstructuur die nooit meer de Iraanse soevereiniteit in gevaar zou brengen zoals Saddam Hoessein had gedaan.⁴¹

Echter focuste Iran zich in 2011 op een gedestabiliseerd Syrië. Syrië was Iran haar enige Sjiitische bondgenoot in de regio, maar belangrijker, Syrië is door haar strategische ligging onmisbaar voor Iran om haar proxies te bevoorraden. De Arabische Lente van 2011 leidde tot regionale politieke en economische instabiliteit. Iran, die haar binnenlandse onrust in 2009 al had opgelost, had een goede positie om haar invloed uit te breiden binnen deze instabiliteit. De Arabische Golfstaten met een grote Sjiitische bevolkingsgroep leken aantrekkelijke doelwitten. Echter waren de veiligheidsdiensten van de Golfstaten goed georganiseerd en werd een Iraanse aanval uitgevoerd door de Quds Strijdmacht op de soevereiniteit van deze staten afgewend. Publieke en persoonlijke interactie tussen Iran en de Golfstaten werd hierna vijandig. De teleurstelling zal Iran niet lang gevoeld hebben na deze mislukking, aangezien de aandacht vanaf 2011 naar Syrië uitging. President Bashar al-Assad zijn regering leek hetzelfde lot te wachten als Hosni Mubarek in Egypte en Zine Alabine Ben Ali in Tunesië. Voor Iran zou het verliezen van Syrië niet alleen betekeningen dat het haar enige Sjiitische bondgenoot zou verliezen. Belangrijker is het strategische aspect van het verliezen van Syrië; Iran zou haar toegang verliezen tot de Jordaanse en Israëliëse grenzen. Verder zou Hezbollah steunen in Libanon en het steunen van Palestijnse militanten op de Gaza Strook logistiek onmogelijk worden. Door deze factoren had Iran het overleven van Assad en zijn regime in

---

⁴⁰ Babak Rahimi, 'Iran's Declining Influence in Iraq', in: *The Washington Quarterly*, 35 (2012) 1, 25-40, aldaar 34.

⁴¹ Jemery Scahill and Murtaza Hussain, 'The Changing of the Overlords. From the Rubble of the U.S. War in Iraq, Iran Built a New Order', *The Intercept*, 18 november 2019.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

Syrië als hoogste prioriteit binnen haar buitenlandbeleid gesteld.⁴²

Om deze doelstelling in Syrië te verwezenlijken sloot Iran een bondgenootschap met Rusland. Iran vergrootte de aanwezigheid van haar milities en invloed op de Syrische Burgeroorlog. En Rusland probeerde haar belangen in de Middellandse Zee veilig te stellen. Dit bondgenootschap werd gesloten ondanks de ideologische tegenstellingen van Rusland en Iran. Iran was zich er van bewust dat Rusland haar Tsjetsjeense moslimminderheid onderdrukte.⁴³

Soleimani was persoonlijk verantwoordelijk voor de leiding van de Libanese Hezbollah, de National Defense Force en Syrisch militaire personeel in de slag voor al-Qusayr. Na hevige gevechten tussen de oppositiegroepen en Assad zijn troepen geleid door Soleimani, veroverde Assad zijn troepen op 5 juni 2013 de stad terug. Aan het eind van 2013 claimde de oppositie in Syrië dat Soleimani meer macht had in Syrië dan Assad zelf.⁴⁴

Er kan geconcludeerd worden dat de doelstelling van Iran in Syrië het overleven van het regime van Assad was. Iran zou door de val van het regime haar mogelijkheid om de grenzen van Jordanië en Israël te bereiken verliezen. Hiermee zou het steunen van Hezbollah en Palestijnse militanten in het geding komen. Dit zou Iran haar machtspositie in het Midden-Oosten verzwakken. Door deze geopolitieke doeleinden is het van essentieel belang voor Iran dat Assad zijn regime niet omvalt. Iran was zelfs bereid om haar ideologische tegenstellingen met Rusland aan de kant te schuiven om dit strategische doel te behalen. Realistische principes voeren nogmaals de boventoon in dit buitenlandbeleid.

Hoofdstuk 4: De strijd tegen IS: 2014 en verder

Sinds 2014 zijn de *Popular Mobilisation Units* (PMU, of al-Hashd al-Shaabi) het belangrijkste wapen geweest van Iran in de strijd tegen IS. De PMU zijn ook een belangrijk machtsmiddel geweest om de invloed in Irak te vergroten. De PMU vindt zijn ideologische achtergrond in een fatwa uitgesproken door Irak haar Sjiiitische autoriteit, Ayatollah Ali al-Sistani. Het programma wat werd opgezet vanuit dit fatwa zorgde ervoor dat alle vrijwilligers die tegen IS wilde vechten een salaris kregen, bewapend werden en staatslegitimiteit kregen. Normaal rapporteerde dit soort milities aan de minister-president, maar omdat de PMU een collectie van onafhankelijke milities, rapporteerde deze milities hoofdzakelijk aan hun eigen politieke vleugel.⁴⁵

Iran georiënteerde groepen binnen de PMU zijn een minderheid. Gebaseerd op Irakese rapporten uit 2018 zijn dit ongeveer 100.000 militanten. Echter wijzen verscheidene factoren op de invloed die Iran heeft binnen de PMU, en dus Irak, groter is dan verwacht. De machtigste man binnen het PMU-programma is Jamal Jafaar Mohammad al-Ibrahimi, een Irakese militair die het grootste gedeelte van zijn leven in Iran heeft gespenseerd en een vloeiende Farsi spreker is. Er heerst binnen

---

⁴² International Institute for Strategic Studies, 'Chapter One: Tehran's strategic intent', in: *Iran's Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019) 11-38.

⁴³ Peyman Jafari, De Adelaar en de Leeuw: Verleden en heden van het Amerikaans Iraanse conflict, in: *Atlantisch Perspectief*, (2018) 2. 1-10. Aldaar 1-4.

⁴⁴ International Institute for Strategic Studies, 'Chapter Three: Syria', in: *Iran's Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019) 85-120.

⁴⁵ IISS, 'Chapter four', 121-158.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

de PMU een discours dat hij de groepen militanten die op Iran georiënteerd zijn voor trekt. Dit discours komt overeen met de niet gedocumenteerde relaties die Iran onderhoudt met veel van deze groepen. Soleimani en andere Iraanse topofficieren kwamen regelmatig publiek samen met PMU-personeel tijdens de anti IS-campagne.⁴⁶

Ambtenaren van het Ministerie van Inlichtingen -en Veiligheid hebben meerdere keren verklaart dat de acties van de Quds Strijdkracht Iran haar politieke en militaire positie niet goed doen. Het in de hand werken van etnisch-religieus geweld en verder destabiliseren van Irak zou op de lange termijn voor een terugslag kunnen zorgen. In een gelekt rapport van een van deze ambtenaren staat het volgende citaat:

'This policy of Iran in Iraq has allowed the Americans to return to Iraq with greater legitimacy. And groups and individuals who had been fighting against the Americans among the Sunnis are now wishing that not only America, but even Israel, would enter Iraq and save Iraq from Iran's clutches.'⁴⁷

In augustus 2014 was de Koerdische plaats Amirli in Irak, 100 kilometer van de Iraanse grens, bijna in de handel gevallen van IS. Koerdische milities met steun van de Quds Strijdkracht verdedigde Amirli. Deze milities kregen hulp van de Amerikaanse luchtmacht die ook tegen IS vochten.⁴⁸ Een goed voorbeeld van Iran haar structurele steun aan de Koerden om het Soennitische IS bij haar eigen grens weg te houden.⁴⁹

In 2014 bracht een topeverleg de Quds Strijdmacht en het Moslimbroederschap samen. Het Moslimbroederschap is een Soennitische organisatie opgericht in 1928 in Egypte die veel politieke invloed heeft in de islamitische wereld. Op het oppervlak lijken deze twee organisaties dus vijanden van elkaar. De Quds Strijdmacht en haar Sjiitisch expansionistische ideologie tegenover het Moslimbroederschap haar Soennitische invloed in de islamitische wereld.⁵⁰ Wat bracht deze twee ideologische tegenstanders van elkaar bij elkaar? Het gevaar wat IS creëerde voor de beide partijen. IS raasde door Irak en maakte zowel Sjiitische als Soennitische slachtoffers. Het topeverleg werd zo serieus genomen door de Quds Strijdmacht dat Soleimani zelf aanwezig wilde zijn. Turkije was als neutrale grond uitgekozen als plek voor het topeverleg. Turkije wist van de top, maar was bezorgd over hoe de internationale politieke gemeenschap zou kijken naar Soleimani die zich vrij kan bewegen in Turkije. De visa-aanvraag van Soleimani werd geweigerd, in zijn plaats ging een andere hooggeplaatste Quds Strijdkracht ambtenaar. De vijand van mijn vijand is mijn vriend situatie die hier is ontstaan heeft twee organisaties samengebracht die al decennialang met elkaar concurreren voor politieke invloed in het Midden-Oosten. Ideologie werd aan de kant geschoven om samen te werken met een ideologische tegenstander. Praktische (inter)nationale veiligheidsoverwegingen zegevierden nogmaals over ideologie.

Op basis van voorgaande kan worden vastgesteld dat de doelstelling van Iran in het bestrijden van IS meerdere dimensies had. De doelstelling met de meeste prioriteit is het behouden

---

⁴⁶ Ibidem; 121-158.

⁴⁷ James Risen, Tim Arango, Farnaz Fassihi, Murtaza Hussain and Ronen Bergman, 'A Spy Complex Revealed. Leaked Iranian Intelligence Reports Expose Tehran's Vast Web of Influence in Iraq', *The Intercept*, 18 november 2018.

⁴⁸ Isabel Coles, 'Iranians play role in breaking IS siege of Iraqi Town', *Reuters*, 1 september 2014.

⁴⁹ Rebecca Collard, 'The Enemy of My Enemy: Iran Arms Kurds in Fight Against ISIS', *Time*, 27 augustus 2014.

⁵⁰ James Risen, 'A Secret Summit. Iran's Quds Force and the Muslim Brotherhood Considered an Alliance Against Saudi Arabia', *The Intercept*, 18 november 2018.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

van de Iraanse soevereiniteit. Deze kwam in gevaar nadat IS was opgerukt tot Amirli, 100 kilometer van de Iraanse grens. Dit dreef Iran om een alliantie te sluiten met Koerdische strijdkrachten, die luchtsteun kregen van de V.S. Ook nu wogen de ideologische overwegingen niet op tegen het nationale veiligheidsbelang gedreven door realistische principes. Dezelfde trend is herkenbaar in de samenwerking met het Moslimbroederschap, als Soennitische groepering die ideologisch gezien een tegenstander is van het Sjiitische expansionisme.

Conclusie

Ten eerste kan worden vastgesteld dat al voor 2003 voldoende signalen waren die duiden om buitenland waarbij soevereiniteit van de Iraanse staat centraler stond dan het ideologische gedachtegoed van het Sjiitische expansionisme. Ondanks dat Khomeini vaak de schijn ophield dat ideologie leidend was binnen Iran haar buitenlandbeleid, spreken de feiten dit tegen. Een goed voorbeeld hiervan is de aanschaf van wapens via Israël van de Verenigde Staten in tijden van de Irak-Iranoorlog. De soevereiniteit van Iran kwam in gevaar, waardoor ideologische waarden een ondergeschikte rol kregen tegenover realistische basisprincipes.

Ten tweede is de doelstelling van Iran in Irak tussen 2003 en 2011 tweeledig. Aan de ene kant het voorkomen van het ontstaan van een vijandig Iraaks regime zoals dat van Saddam Hoessein. Aan de andere kant het vergroten van haar eigen invloedssfeer en het tegen werken van het Amerikaanse beleid in het Midden-Oosten. Dit deed Iran door zowel Sjiitische als Soennitische milities te ondersteunen met dezelfde strategische doeleinden. Er werd geen onderscheid gemaakt in ideologische uitgangspunten van de milities. Ook hier zegeviert het veiligheidsbelang van de Iraanse staat over het ideologische Sjiitische expansionisme. Dit wordt bekrachtigd door de studie van Barbara Ann Rieffer-Flanagan, ook zij stelt dat Iran haar buitenlandbeleid wordt aangedreven door realistische basisprincipes.

Ten derde stelt dit onderzoek dat de doelstelling van Iran in Syrië het behouden van het regime van Bashar al-Assad is. Waar het op het eerste oog lijkt op het in stand houden van een Sjiitische bondgenoot, blijkt uit dit onderzoek dat Iran het strategische belang van Syrië niet wil verliezen. Namelijk haar mogelijkheid om vanuit Syrië zowel Hezbollah in Libanon en de Palestijnse militanten in Israël te ondersteunen. Het uiteenvallen van het regime zou Iran haar machtspositie in het Midden-Oosten verzwakken. Om het overwicht te houden in de Syrische Burgeroorlog smeed Iran een alliantie met Rusland ondanks de ideologische barrières. Realistische theoretische waarden kunnen nogmaals Irans buitenlandbeleid verklaren.

Ten slotte kan er worden vastgesteld dat het belangrijkste doel van het bestrijden van IS in Irak en Syrië, het beschermen van de Iraanse soevereiniteit is. Deze kwam in het geding nadat IS de grens van Iran naderde. In reactie hierop besloot Iran samen te werken met Koerdische strijdkrachten die gesteund werden door de V.S. Ook hier blijkt weer dat als het overleven van de natiestaat in gevaar komt, Iran bereid was om samen te werken met pro-Amerikaanse strijdkrachten. Ook hieruit blijkt de basis van de realistische theorie in Irans buitenlandbeleid.

Amin Belhaji
5992486
a.belhaji@students.uu.nl
Docent: Dr. Gerits
Woorden: 7661

Bibliografie

- Afbeelding 1: <https://www.scmp.com/news/world/middle-east/article/3044459/gassem-soleimani-was-irans-living-martyr-who-saw-long-war>, geraadpleegd op 22-01-2021.
- Robert W. Hefner, *The New Cambridge History of Islam* vol. 6 (Cambridge 2010).
- Anthony H. Cordesman, Iran's Support of the Hezbollah, in: *Center for Strategic and International Studies*, 2 (2006).
- Barbara Ann Rieffer-Flanagan, ISLAMIC REALPOLITIK: TWO-LEVEL IRANIAN FOREIGN POLICY, in: *International Journal on World Peace*, 26 (2009) 4.
- Laila Bassam and Tom Perry, 'How Iranian general plotted out Syrian assault in Moscow', *Reuters*, 6 oktober 2015.
- Emad Khalili, 'The foreign policy of Islamic Republic of Iran: Ideology and Pragmatism in Iran', in: *International Academic Journal of Social Sciences*, 1 (2014) 1, 28-34.
- Institute for the Study of War, 'Interview and Moderated Q&A with General David Petraeus', *Institute for the Study of War Washington, D.C.* (22 januari, 2010) 1-66.
- David H. Petraeus, 'Report to Congress on the Situation in Iraq', by: General David H. Petraeus, Commander, Multi-National Force-Iraq (10-11 september, 2007) 1-13.
- International Institute for Strategic Studies, 'Chapter One: Tehran's strategic intent', in: *Iran's Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019).
- International Institute for Strategic Studies, 'Chapter Three: Syria', in: *Iran's Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019) 85-120.
- International Institute for Strategic Studies, 'Chapter Four: Irak', in: *Iran's Networks of Influence in the Middle East* (International Institute for Strategic Studies, November 2019) 121-158.
- Mearsheimer, 'Structural Realism', in Tim Dunne, Milja Kurki, and Steve Smith, (red.), *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, 2nd Edition (Oxford 2010), 77-94.
- A. Moravcsik, *Liberal Theories of International Relations: A Primer*, (Princeton 2010).
- R.K. Ramazani, The Shifting Premise of Iran's Foreign Policy: Towards a Democratic Peace?, in: *The Middle East Journal*, 52 (1998) 2. 177-187.
- Joseph Felter and Brian Fishman, 'Occasional Paper Series: Iranian Strategy in Iraq Politics and "Other Means"', Combating Terrorism Center at West Point (13 oktober 2008) 1-90.
- Leila Fadel, 'Iranian general played key role in Iraq cease-fire', *McClatchy Newspapers* (30 March 2008).
- Dexter Filkins, 'The Struggle for Iraq: the elections. Police Seize Forged Ballots Headed to Iraq From Iran', *The New York Times* (14 December 2005).
- Office of the Spokesperson, 'Department Press Briefing' U.S. Department of State (2 april 2019).
- Ben Smith, 'The Quds Force of the Iranian revolutionary guard', International Affairs and Defence Section (30 oktober 2007) 1-9.
- Eli Lake, 'Iran's Secret Plan for Mayhem', *The Sun New York* (3 januari 2017).
- Jemery Scahill and Murtaza Hussain, 'The Changing of the Overlords. From the Rubble of the U.S. War in Iraq, Iran Built a New Order', *The Intercept* (18 november 2019).
- James Risen, Tim Arango, Farnaz Fassihi, Murtaza Hussain and Ronen Bergman, 'A Spy

Amin Belhaji

5992486

a.belhaji@students.uu.nl

Docent: Dr. Gerits

Woorden: 7661

Complex Revealed. Leaked Iranian Intelligence Reports Expose Tehran's Vast Web of Influence in Iraq', *The Intercept* (18 november 2019).

- Isabel Coles, 'Iranians play role in breaking IS siege of Iraqi Town', *Reuters* (1 september 2014).
- Rebecca Collard, 'The Enemy of My Enemy: Iran Arms Kurds in Fight Against ISIS', *Time* (27 augustus 2014).
- James Risen, 'A Secret Summit. Iran's Quds Force and the Muslim Brotherhood Considered an Alliance Against Saudi Arabia', *The Intercept* (18 november 2019).